

KAUSIKONSERTTI

Uudesta maailmasta

Torstai 8.2.2024 klo 19.00
Madetojan sali

Rumon Gamba kapellimestari
Lilli Maijala alttoviulu
Oulu Sinfonia

OULU
SINFONIA

Käsiohjelma 3 €

Ohjelma

Rumon Gamba kapellimestari
Lilli Majjala alttoviulu
Oulu Sinfonia

Edward Elgar (1857–1934):
Johdanto ja Allegro jousille op. 47 (1905)

Sampo Kasurinen (s. 1990):
Alttoviulukonsertto (2024), kantaesitys

I
II
III

Antonín Dvořák (1841–1904):
Sinfonia nro 9 e-molli op. 95 ”Uudesta maailmasta” (1893)

I Adagio – Allegro molto

II Largo

III Scherzo (Molto Vivace)

IV Allegro

Kesto noin 2 h 10 min (sis. väliajan)

Varaslähtö klo 18.30 Ravintola Preludissa.
Haastattelija Kimmo Pihlajamaa.

Pianonviritäjän poika **Edvard Elgar** oli säveltäjänä itseopinut ja monin tavoin alemmuudentuntoinen, ja siksi pelkäsi Lontoon akateemisia musiikkipiirejä. Vasta mentyään 32-vuotiaana naimisiin itseään kahdeksan vuotta vanhemman upseerin tyttären kanssa hän vaimonsa yllyttämänä rohkaistui muuttamaan Lontooseen. Kaupungin vilkas kulttuuri- ja ravintolaelämä ihastutti säveltäjää, ja hänen oli pitkään vaikea saada jalansijaa omalle musiikilleen. Lopulta Elgaria lykästi 42-vuotiaana, kun hänen orkesteriteoksensa *Enigma-muunnelmat* sai ensiesityksensä Lontoossa. Edelleen suurta suosiota nauttiva teos räjäytti Elgarin kaikkien tietoisuuteen ja tuotti nopeasti uusia orkesterisävellysten tilauksia.

Kun Lontooseen perustettiin uusi orkesteri, London Symphony Orchestra, vuonna 1904, orkesteri piti heti seuraavalla kaudella kokonaan Elgarin musiikille omistetun konsertin ja tilasi tätä varten uuden alkunumeron. Elgar oli hiljattain vihitty Yhdysvalloissa Yalen yliopiston kunniatohtoriksi tilaisuudessa, jossa ensimmäisen kerran käytettiin hänen *Pomp and Circumstance* -marssiaan seremoniamusiikkina.

Tilattu konsertin alkunumero oli useita teemoja tuhlaileva *Johdanto ja Allegro*. Kokoonpano on erikoinen,

pelkät jouset, jotka jakaantuvat kahteen osaan: jousikvartettiin ja -orkesteriin. Elgar teki teoksesta tietoisesti varsin taiturillisen, sillä hän ajatteli sen kannustavan uutta orkesteria teknisten taitojen hiomiseen.

Johdanto rakentuu soolosoittajien ja orkesterin kaikutehoille. Alttoviulusoolona kuultava melodia oli säveltäjän mukaan laulu, jonka hän kuuli jostain kaukaa kuljeskellessaan Walesissa. Vikkelä *Allegro* hahmottuu melko selkeästi kolmeen osaan. Alun teema, walesilainen sekin, kuullaan lyhyessä teoksessa kaikkiaan viisi kertaa, ensimmäisessä jaksossa kolmesti. Välitaitte on hieman yllättäen fuuga, jota säveltäjä kutsui pirulliseksi, ja kun siitä on selvitty, palataan walesilaiseen teemaan, kaikutehoihin ja päädytään täyteen tehoon (fff). Lopussa on vielä lyhyt kooda, ja teoksen päätössävelet soitetaan näppäillen, poikkeuksena kontrabassot, joilla jousi pysyy kielillä.

Sampo Kasurinen on yksi monipuolisimmista ja mielenkiintoisimmista suomalaisista säveltäjistä. Saksofonisti Kasurinen on säveltänyt musiikkia erilaisille orkestereille aina Vantaan Viihdeorkesterista ja UMO Big Bandista sinfoniaorkestereihin ja Avantiin. Suuri menestys oli Kasurisen ooppera *Trapped Butterfly*, joka tuotettiin Rauma Festivon ja Meidän Festivaalin yhteistuotantona viime

vuonna. Kasurisen sovituksia ovat tilanneet ja esittäneet monet orkesterit, ja näissä käytetyt solistit kertovat nekin Kasurisen monipuolisuudesta: mainittakoon nyt vaikka **Juha Tapio, Eppu Normaali, Rajaton, Waltteri Torikka, Emma Salokoski, Timo Lassy, Iiro Rantala, Mikko Alatalo** ja **Miljoonasade**.

Alttoviulukonsertto on Oulu Sinfonian ja Sinfonia Lahden tilausteos **Lilli Majjalalle**. Säveltäjä kertoo saaneensa idean konserttoon ollessaan Kööpenhaminan Louisiana-museossa islantilaisen **Ragnar Kjartanssonin** näytelyssä *Epic Waste of Love and Understanding*. Eryityisesti mittava videoteos *Mercy* vuodelta 2004 jäi kytämään Kasurisen mieleen.

”Minuun teki vaikutuksen se, miten Kjartansson saa toiston avulla vastaanottajan katsomaan sinänsä tuttua asiaa uudesta kulmasta. Hän tuo ikään kuin näkyville jotain sellaista, joka tyypillisesti sivuutetaan itsensä selvytyksenä. Kjartansson myös hämärtää rajoja teostyyppien välillä. Mainitsemani *Mercy* oli näyttelyssä ripustettu hieman kuin se olisi taulu tai maalaus, vaikka se on video.”

Kasurinen on pyrkinyt ikuistamaan alttoviulukonserttoon mahdollisimman kirkkaita kuvia musiikin maailmasta ja sen ilmiöistä: kivisestä noususta konserttilavoille, vallasta ja valtarakenteista, kuolleiden säveltäjien miehisistä fantasiaista, alttoviuluohjelmiston melankolisesta taakasta ja taiteilijan murskaavasta

itsekritiikistä. ”Minua kiehtoo ristiriita yleisön kuuleman, usein kauniin lopputuloksen ja tämän esiripun takaisen maailman välillä.”

Alttoviuluohjelmiston melankolinen taakkaa viittaa mm. **Šostakovitšin** alttoviulusonaattiin, joka on sävelletty juuri ennen säveltäjän kuolemaan, **Bartókin** alttoviulukonserttoon, joka jäi kesken säveltäjän kuoltua, ja **Hindemithin** teokseen *Trauermusik*, joka on sävelletty kuningas **Yrjö V:n** kuoltua. ”Tämä historiallisen painolastin käsittely on konserton tärkeitä teemoja”, Kasurinen kertoo ja muistuttaa, että sama lähtökohta oli hänen kamarioopperassaan *Trapped Butterfly*.

Visuaalisesta inspiraatiosta alkunsa saanut alttoviulukonsertto alkoi hahmottua säveltäjän mielessä sarjana kuvia, jotka käsittelivät klassisen musiikin maailmaa ja ilmiöitä, näitä erilaisia painolasteja. ”Luonnostelin teoksen muodon kirjaimellisesti sarjakuvana. Kuten näkyy, en piirtäjänä ole kummoinen!” Kasurinen nauraa mutta julkaisee kuvansa mielellään. Konsertossa on kolme osaa, joilla ei ole nimiä.

Antonín Dvořák syntyi esikoisena böömiläisen teurastajan suureen perheeseen. Kotona pidettiin itsestään selvänä, että hänestä tulisi teurastaja. Väitetäänkin, että hän suoritti Zlonicen kaupungissa tuolloin hyvin korkealle arvostetun teurastajan tutkinnon, mutta sitten kohtaloon puuttui opettaja, joka iski pojan käteen viulun.

Kasurisen luonnos konsertosta

Ia. Jousisoittaja harjoittelee, taustalla kuolleiden miessäveltäjien patsaita

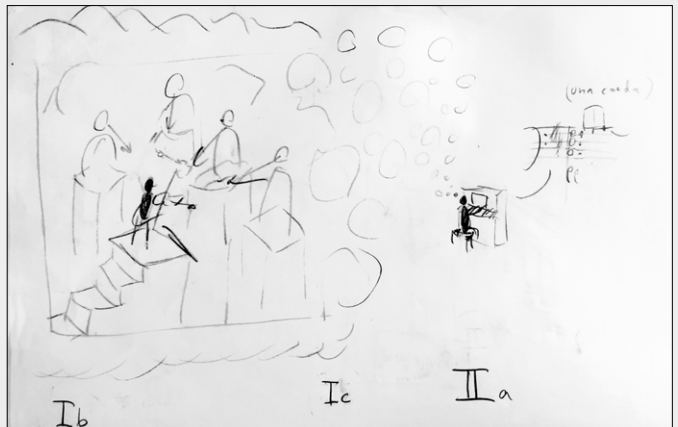
Ia. Jousisoittaja soittaa ja kiipeää loputtoman pitkää portaikkoo, viimeiset askeleet ovat Elgarin sellokonsertosta

Ib. Patsaat tuijottavat jalustalle noussutta jousisoittajaa intensiivisesti

Ic. Kaikki edellinen on lopulta säveltäjän kuvitelmaa

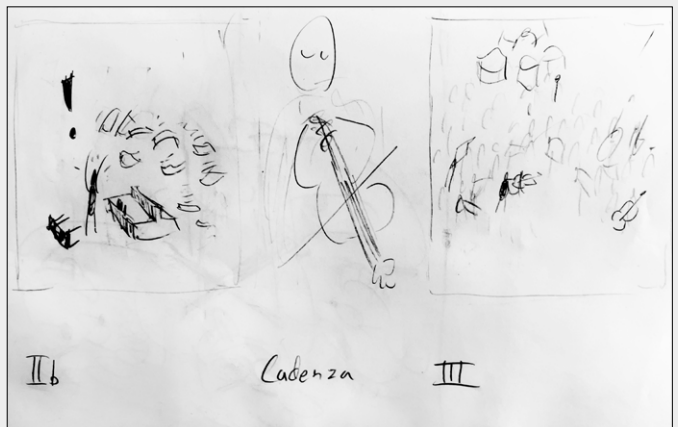
Ila. Säveltäjä säveltää naivia, nostalgista musiikkia

Iib. Säveltäjä saa itsekriittisen kohtauksen

Cadenza (pohdiskeleva kadenssi)

III. Jousisoittaja on osa yhteisöä

Viulua ja alttoviulua hän oppi soittamaan niin hyvin, että elätti itsensä jo kouluopikana soitollaan.

Siirryttyään Prahaan Dvořák alkoi vähitellen menestyä myös säveltäjänä. Hän toimi Prahan konservatorion professorina, sävelsi oopperoita, sinfonioita ja kamarimusiikkiteoksia, kunnes sai kutsun New Yorkiin Yhdysvaltojen Kansallisen musiikkikorkeakoulun vierailevaksi professoriksi. Oppilaitos tarjosi musiikkiopetusta myös muille kuin valkoisille miehille. Kolme vuotta New Yorkissa oli Dvořákin parasta aikaa. Hän sävelsi upeata musiikkia, kuten jousikvarteton Amerikkalainen ja yhdeksännen sinfonian, lisänimeltään *Uudesta maailmasta*.

Kansallinen musiikkikorkeakoulu toivoi, että Dvořák auttaisi amerikkalaisia löytämään oman kansallisen musiikkinsa. Dvořák kirjoitti jo muutama kuukauden oleskelun jälkeen asiantuntevia artikkeleita amerikkalaisen musiikin olemuksesta sanomalehtiin. Hän uskoi, että afroamerikkalaisten ja alkuperäiskansojen kulttuurit tarjosivat mahdollisuuden kehittää jotain sellaista, joka voisi olla amerikkalaista musiikkia. Alkuperäiskansan taiteen rinnalle hän siis nosti orjina tuodut afroamerikkalaiset, joilla ei tuolloin ollut juuri minkäänlaista ihmisarvoa.

Koulun käytäviä siivosi iltaisin tuleva baritoni, orjien lapsenlapsi **Harry Burleigh**. Hän tunsu mustien orjien lauluperinteen ja lauloi aina siivotesaan, mikä herätti Dvořákin kiinnostuksen.

Myöhemmin Burleigh myös nuotinsi isovanhempiensa perinnettä ja teki tunnetuksi mm. laulut *Deep River* ja *Swing Low, Sweet Chariot*. Dvořák imi itseensä kaiken, mitä Burleigh lauloi. Hän alkoi käyttämään sävellyksissään pentatonista asteikkoja, joka toi siihen oudon haikeuden ja surumielisyyden ja jonka löydätte *Amerikkalaisen* jousikvarteton jokaisen osan alusta.

Swing low, sweet chariot oli Dvořákille amerikkalaista kansanmusiikkia, ja se kuullaan yhdeksännen sinfonian ensimmäisessä osassa kätkeytyneenä ohikiitoteemaan, jonka ensin soittaa huilu, sen jälkeen viulut ja lopulta koko orkesteri. Sinfonian toisen osan kuuluisa englannintorviteema on lainattu orjalaulusta *Goin' Home*. Tärkeintä on näissä lainoissa se, että Dvořák onnistui vangitsemaan tunnelman. Sen jonkin maagisen, joka kaikui korkeakoulun tyhjillä käytävillä, kun orjien lapsenlapsi lauloi komealla baritonillaan lattiaharjaan nojaten. ♡

Rumon Gamba kapellimestari

Ennen vuonna 2022 alkanutta kauttaan Oulu Sinfonian ylikapellimestarina, **Rumon Gamba** on toiminut ruotsalaisen Norlannin oopperan, Tanskan Aalborgin sinfoniaorkesterin ja Islannin sinfoniaorkesterin ylikapellimestarina. Oulu Sinfonian kapellimestarina hän on vierailut jo useamman kerran ennen viime vuoden alussa käynnistynyttä ylikapellimestarikauttaan. Musiikkiopintonsa Gamba aloitti Durhamin yliopistossa Koillis-Englannissa ja jatkoi kapellimestariopintoihin Lontoon kuninkaalliseen musiikkiakatemiaan. Kapellimestariura käynnistyi vuonna 1998 BBC:n filharmonisessa orkesterissa aluksi assistenttina ja sittemmin kapellimestarikumppanina aina vuoteen 2002. Gamba on kysytty orkesteri- ja oopperakapellimestari, joka vierailee säännöllisesti johtamassa BBC:n orkestereita, ja on siten myös Proms-festivaalin vakiovierailija. Arvostettujen eurooppalaisten orkestereiden lisäksi hän on tuttu nimi myös Englannin kansallisoopperan kapellimestarina. Tänä keväänä hän tekee kapellimestaridebyyttinsä Suomen kansallisoopperassa. ♡

Lilli Majjala alttoviulu

Minulla on ilo ja kunnia esiintyä tänä iltana neljättä kertaa Oulu Sinfonian solistina. Debytoin 17-vuotiaana lukiolaisena silloisen Oulun kaupungin-orkesterin kanssa. Sittemmin olen saanut soittaa lähes kaikkien suomalaisorkestereiden ja muutaman ulkomaisen solistina, festivaaleilla eri mantereilla, parissa eri jousikvartetissa. Diskografiaani kuuluu mm. Nordgrenin ja Vaskin konserttoja sekä Brahmsin ja Mozartin kamari-musiikkia. Jo Oulun-ajoista lähtien minulla on ollut etuoikeus soittaa itseäni kokeneempien ja inspiroivien muusikoiden kanssa, millä on ollut opettamisen ohella kenties korvia-avaavin merkitys.

Minusta ei kuitenkaan olisi tullut muusikkoa ilman Teuvo Pakkalan musiikkiluokkia, missä ensimmäinen viuluopettajani viisaasti puhui minut alttoviulistiksi. Nykyisin opetan uusia sukupolvia itse, ensin pitkään Sibelius-Akatemian lehtorina ja tällä hetkellä Zürichin taidekorkeakoulun professorina.

Olen ollut aiemmin mukana kantaesittämässä **Lauri Kilpiön** konserttoa, mutta vasta tänään toteutuu pitkäaikainen haaveeni, eli minulle varta vasten kirjoitettu konsertto. Siitä kiitos Oulun valtakunnalliselle alttoviulukilpailulle 2022, joka sai intendentti **Maija Kuusiston** innostumaan alttoviuluohjelmiston laajentamisesta.

Esitin **Sampo Kasuriselle** toiveen: saadapa teos, jossa alttoviulu ei näyttäytyisi stereotyyppisenä melankolian lähettiläänä. Tuloksena on kirkas matka, joka peilaa ennenkuulemattomalla tavalla soittimen ja oman muusikkouteni eri puolia. Yksin ja yhdessä, kameleontin lailla roolia vaihtaen. Hyvää konserttia! ♡

OULU SINFONIA

Oulu Sinfonia on maamme pohjoisin sinfoniaorkesteri. Konsertoimme viikoittain Oulun Musiikkikeskuksen Madetojan salissa. Orkesteri aloitti toimintansa vuonna 1937, sai oikeuden käyttää kaupunginorkesterin nimeä vuonna 1954 ja kunnallistettiin vuonna 1961. Nykyinen nimi otettiin käyttöön vuonna 2005.

Kausikonsertit ovat orkesterin vahva perusta. Ohjelmiston täydentävät erilaiset konserttisisällöt kuten oopperat ja näyttämöproduktiot, elokuvakonsertit, etno- ja jazzmusiikki ja muut rytmimusiikin konsertit. Lapsille ja nuorille on säännöllistä tarjontaa. Viime vuosina syyskausi on alkanut jalkautumiskonserteilla palvelutaloihin ja kouluihin koko Oulun alueella.

Orkesterin levytyksiin lukeutuvat mm. **Leevi Madetojan** koko orkesterituotanto ja *Okon Fuoko* -balettipantomiihin levytys **Arvo Volmerin** johtamana. Nimikko-säveltäjänä vuosina 1997–2009 olleen **Olli Kortekankaan** ooppera *Messenius ja Lucia* sai ensi-iltansa syksyllä 2005, ja samalla ooppera levytettiin Volmerin johdolla. Vuonna 2009 ilmestyi **Mozartin** aarioita ja alkusoittoja sisältävä levy, jonka kapellimestarina on **Dmitri Slobodeniouk** ja solistina **Helena Juntunen**. Keväällä 2013 ilmestyi **Kimmo Hakolan** ja **Toshio Hosokawan** kitara-konsertot sisältävä levy, solistina **Timo**

Korhonen ja kapellimestarina **Santtu-Matias Rouvali**. Lokakuussa 2016 Ondine julkaisi **Klamin** ja **Englundin** viulukonserttojen levytyksen, jonka Oulu Sinfonia teki viulutaiteilija **Benjamin Schmidin** kanssa **Johannes Gustavssonin** johdolla. Syyskuussa 2021 ilmestyi *Kaiken maailman kehtolauluja* -levy, joka sisältää **Ismo Alangon** tuotantoa, levytyksen johti **Jaakko Kuusisto**, ja lokakuussa 2021 *Sininen Pallo* -lastenlevy, jossa mukana ovat **Tuomo Rannankari** sekä Teuvo Pakkanen musiikkiluokat ja kapellimestarina **Jaakko Jauhiainen**. Elokuussa 2022 orkesterilta kuultavaksi saatiin ruotsalaisen sinfonikon **Ludvig Normanin** musiikkia sisältävä levy, jolla kapellimestarina toimi Johannes Gustavsson. Tuorein levy, **Rumon Gamban** johdolla levytetty suomalaisia alkusoittoja sisältävä *Overtures From Finland* on elokuulta 2023.

Orkesterin kapellimestareita ja kehittäjiä ovat viime vuosikymmeninä olleet **Urpo Pesonen, Paavo Rautio, Onni Kelo, Rauno Rännäli, Ari Angervo, Peeter Lilje, Arvo Volmer, Dmitri Slobodeniouk** ja **Anna-Maria Helsing**. Päävierailijoina ovat toimineet **John Storgårds, Susanna Mälkki** ja **Jaakko Kuusisto**. Syksyllä 2013 ylikapellimestarikautensa aloittaneen Johannes Gustavssonin kausi päättyi kevääseen 2021. Tammikuussa 2022 orkesterin ylikapellimestarina aloitti Rumon Gamba. ♥

ORKESTERIN KANNATUSYHDISTYS PULSSI RY

Orkesterin Pulssi ry (perustettu vuonna 1994) tukee Oulu Sinfonian muusikoita vapaa-ajan toiminnassa ja monissa orkesterin työhön liittyvissä asioissa, järjestää jäsenille musiikki- ja kulttuuri-matkoja sekä tukee kamarikonsertteja. Yhdistyksen varat kertyvät jäsenmaksuista ja tuotemyynnistä.

Liity Pulssin jäseneksi! Lisätietoa ja liittymislinkki www.orkesterinpulssi.fi. Pulssin löydät myös Facebookista, [facebook.com/orkesterinpulssi](https://www.facebook.com/orkesterinpulssi).

OULU SINFONIAN MUUSIKOT

I VIULU

Lasse Joamets,
I konserttimestari
Mikko Sorri,
I konserttimestari
Heidi Ilmolahti, äj *
Mia Ohenoja, väj
Romuald Gwardak
Johanna Korhonen
Tiina Kortelainen
Oksana Kumpulainen
Aino Liikanen *
Nadya Pugacheva
Ismo Sirén

II VIULU

Maija Wesslund, äj
Laura Kangas, väj *
Anna-Briitta Karjalainen *
Sari Karppinen
Marjukka Lahes
Sari Suihkonen
Suvi Tönkyrä-Runsteen
Anita Virkkala
Iida Zelenski *

ALTOVIULU

Susanna Raudasoja, äj *
Emiliano Travasino, väj *
Anniina Matinlassi
Helinä Nissi
Philip Runsteen *
Anna-Maija Rousselle

SELLO

Oliver Erlich, soolosellisti
Anna Liukkonen, äj *
Harri Österman, väj *
Arto Alikoski *
Sofie Spanget Takkula *
Janne Varis

KONTRABASSO

Antoine Greuzard, äj
Anne Seppänen, väj
Fanni Hoppari
Terhi Lassila

HUILU

Albert Stupak, äj
Emma Tessier, väj
Carlotta Petri

OBOE

Matti Kettunen, äj
Paula Nurila, väj
Antti Turtiainen

KLARINETTI

Michał Konopiński, äj
Yung-Yuan Chiang, väj *
Kenneth Sjöwall

FAGOTTI

Eri Ikeda, äj
Ann-Louise Wägar, väj
Lorenzo Leone

KÄYRÄTORVI

Lauri Vasala, äj
Matias Nässi, väj
Yi-Ling Shih *
Jukka Yletyinen

TRUMPETTI

Thomas Petit, äj
Jukka-Pekka Peltoniemi, väj
Fabio Barros Aguiar

PASUUNA

Jukka Myllys, äj *
Wen Hong Low
Jesus Moreno-Miras *

TUUBA

Ari-Pekka Kujala, äj *

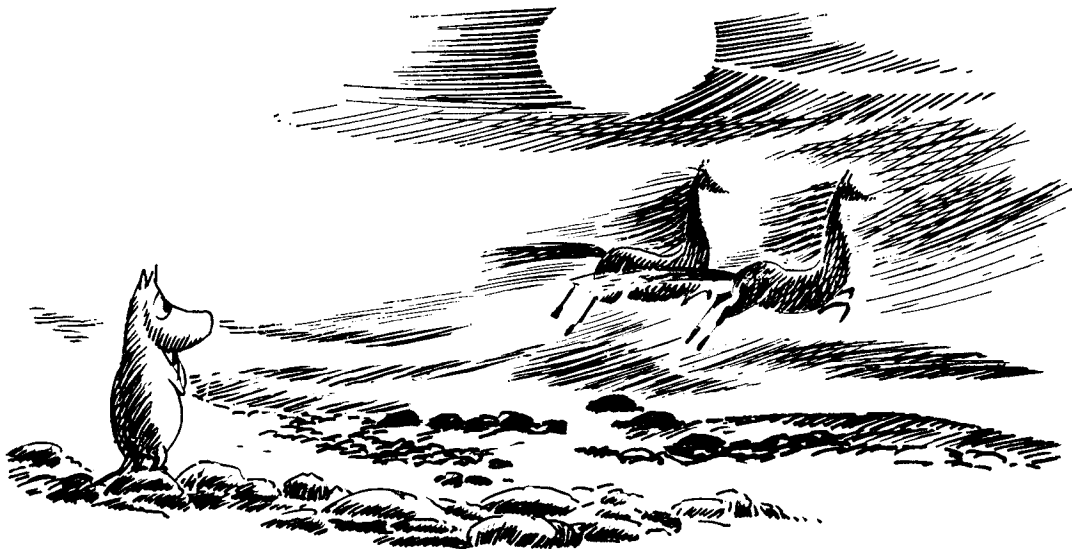
PATARUMMUT

Petri Hänninen, äj

LYÖMÄSOITTIMET

I-Han Fu, äj

äj = äänenjohtaja väj = varaäänentohtaja * = tilapäinen kiinnitys

Vuodenajat 2.0

ERIKOISKONSERTTI
Keskiviikko 14.2. klo 19.00
Madetojan sali

KAUSIKONSERTTI
Torstai 15.2. klo 19.00
Madetojan sali

Antti Tikkanen viulu ja liidaua
Lauri Porra sähköbasso
Alma Pöysti kertoja
Carlos da Cruz animaatiot
Oulu Sinfonia

Max Richter:
The Four Seasons Recomposed
Lauri Porra:
Seasons in Moominvalley

oulusinfonia.fi

Liput 29/24/16 €
ticketmaster®

OULU SINFONIA

Oulun Musiikkikeskus
Leevi Madetojan katu 1–3,
PL 4, 90015 OULUN KAUPUNKI

[oulsinfonia.fi](https://www.oulsinfonia.fi)

Lippujen myynti:

MADETOJAN SALIN LIPPUKAUPPA

Oulun Musiikkikeskus
Leevi Madetojan katu 1–3, Oulu
Puh. 050 594 9704
Avoinna Oulu Sinfonian konserttipäivisin
klo 11–19 sekä väliajalla.

TICKETMASTER

Puhelinpalvelu: 0600 10 800
(2,00 €/min. + pvm), avoinna
ma–pe klo 8–21, la 8–21 ja su 10–18.

Verkkokauppa: www.ticketmaster.fi
(ei kausikortit eikä minisarjat):

*Ticketmasterilla on ympäri Suomen
yli 80 lippukauppaa, joista voit ostaa
lippuja sekä noutaa varauksesi.*